

Ľudí

TERMÍN: 01.07.2021

xx21499xx
Recenzia A
Peter Goliaš
goliaš@ineko.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Peter Goliaš**NÁZOV MATERIÁLU: **Marečku, podejte mi pero**TYP VÝSTUPU*[1]: **Komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo financií SR - Inštitút finančnej politiky**AUTORI/KY: **Ľuba Habodášová, Ivana Studená;**

SPOLUAUTORI/KY: - - ; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Strana 1, úvodný odsek	Nie je jasný význam/efektívnosť uvedeného odporúčania, t.j. akého počtu/podielu ľudí sa týka, do akej miery ním vyriešime problém s nízkym	Podľa poznámky č. 17 na strane 5 nedokončenie ZŠ vzdelania nemusí patriť medzi významné problémy v SR: „Mediánová hodnota pre podiel ľudí s najviac ZŠ vzdelaním v populácii 25-64	Pripomienka čiastočne akceptovaná. Doplnili sme údaj o zhoršujúcom sa vývoji podielu mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie, čo je skupina vo veku 18-24 rokov s najviac ZŠ vzdelaním nezúčastňujúcich sa ďalšieho vzdelávania (formálneho aj neformálneho). Podľa grafu 12 účasť

		<p>formálnym vzdelávaním dospelých: „Takisto odporúčame posilnenie druhošancového vzdelávania ako nástroja pre odstránenie bariér pre účasť na ďalšom vzdelávaní nízkovzdelaných.“</p> <p>V menšej miere to platí aj pre prvé odporúčanie: „Odporúčame zatriktívnenie ponuky študijných programov na vysokých školách, hlavne profesijne orientovaných krátkodobých terciárnych a bakalárskych programov.“ Tu potenciál pre krátke VŠ programy aspoň naznačuje Graf 10. Ten ale súčasne ukazuje, že problém máme asi najmä na SŠ, ktoré sa v hlavných odporúčaníach nenachádzajú.</p>	<p>rokov pre krajiny EÚ je 16,3 %. Slovensko má hodnotu 8,6 %.“</p> <p>Naproti tomu ale podľa grafu 10 je u nás málo netradičných absolventov na ZŠ, čo indikuje, že tu môže byť problém.</p> <p>Kedže sa odporúčanie uvádza hneď v úvode, bolo by dobré ho aj číselne podložiť, do akej miery by riešilo nízku mieru vzdelávania dospelých v SR.</p> <p>Vyčíslenie potenciálneho prínosu (resp. veľkosti problému) by bolo vhodné aj pri iných odporúčaníach.</p>	<p>nízkovzdelaných (s najviac ZŠ vzdelaním) na ďalšom vzdelávaní dospelých (formálneho aj neformálneho) je prakticky neexistujúca, čo znamená, že rastie skupina ľudí mimo vzdelávania dospelých. Aj keď medzinárodné štatistiky nerozlišujú medzi dosiahnutým a nedosiahnutým nižším stredným vzdelaním (ZŠ), v boxe 3 upozorňujeme na zistenia s existujúcimi nástrojmi pre mladých bez ukončenia ZŠ vzdelania, ktorí sú súčasťou tejto skupiny. Takisto je treba poznamenať, že súčasná diskusia ohľadom znižovania podielu nízkovzdelaných sa orientuje hlavne na mladých (t.j. nie dospelých vo veku 25+) vzhľadom na negatívny trend. V komentári však naznačujeme, že druhošancové vzdelávanie by malo byť dostupné aj ľuďom vo vekovej kategórii 25+, nízka participácia sa čiastočne odráža aj v spomínanom grafe 10.</p> <p>Cieľom komentára je poukázať na základe analýzy medzinárodných dát na štruktúru vzdelávania dospelých vracajúcich sa do formálneho vzdelávania. Vzhľadom na to, že na Slovensku je veľký podiel absolventov, ktorí končia formálne vzdelávanie v najkratších vzdelávacích cestách (nízky podiel netradičných absolventov) a následne sa do formálu vracajú len málo a to hlavne za účelom získania VŠ diplomu II stupňa, komentár odporúča zmierniť najvypuklejšie nepomery v štruktúre formálneho vzdelávania dospelých práve v dvoch oblastiach, ktorými sú druhošancové vzdelávanie a terciárne programy.</p>
--	--	--	--	--

				Kvantifikácia odporúčaní by si vyžadovala špecifikáciu konkrétnych opatrení v danej oblasti, čo je nad rámec súčasného dokumentu. Takisto v súčasnosti nedisponujeme analytickými nástrojmi na odhad elasticity vplyvu daných opatrení.
2	Strana 2, Graf 4	V grafe je chybné vyfarbený stĺpec za CZ a nie SK	Autori chceli zrejme zvýrazniť stĺpec za SK	Pripomienka akceptovaná.
3	Strana 3	Chýba slovo „dospelých“: „Napriek tomu je účasť na formálnom vzdelávaní DOSPELÝCH na Slovensku najnižšia...“	V celkovom formálnom vzdelávaní patrí SR medzi lídrov, ako uvádza aj poznámka č. 9 na strane 4.	Pripomienka akceptovaná.
4	Strana 3, Graf 8	Upraviť, aby bola čitateľná celá legenda	V štvrtej možnosti nie je zobrazená celý text legendy, ide pritom o najrozšírenejšiu možnosť v EÚ.	Pripomienka akceptovaná.
5	Strana 4, Graf 9	Doplniť, že ide o najväčší nárast v absolútnom vyjadrení: „najväčší nárast v podiele netradičných absolventov v populácii“	V relatívnom vyjadrení má podľa grafu najväčší nárast asi SR	Pripomienka akceptovaná. Aj vzhľadom na nový dataset obsahujúci predtým chýbajúce Írsko sme prepočítali grafy, pre ktoré sa používal pôvodný dataset AES. Ako referenciu (benchmark) sme v grafe 8-10 použili dostupné dáta pre všetky krajiny EÚ bez výraznej zmeny na výsledok. AT, HR a MT boli vylúčené z analýzy v grafoch 8-10 kvôli nemožnosti vypočítať vek najvyššieho dosiahnutého vzdelania v datasetoch týchto krajín z dôvodu prílišnej agregácie kľúčových veličín.

6	Strana 4, Poznámka č. 10	Upraviť zoznam krajín tak, aby bol v súlade s grafom 9	V zozname krajín sú také, ktoré chýbajú v grafe (napr. AT) a súčasne tam chýba napr. UK, kde je absolútny nárast zjavne najväčší	Pripomienka akceptovaná (viď pripomienka 5).
7	Strana 4	Upraviť odsek pod grafmi, aby sa v ňom uviedol význam SŠ pre vzdelávanie dospelých, keďže tam je podľa grafu 10 najväčší potenciál na zlepšenie. Pre lepšie identifikovanie potenciálu pre formálne vzdelávanie dospelých by pomohlo porovnanie distribúcie všetkých a netradičných absolventov. Ak máme niekde nižší podiel netradičných ako všetkých, tak tam zaostávame vo formálnom vzdelávaní dospelých.	Graf 10 ukazuje, že v SR je menej netradičných študentov (a teda zrejme aj slabšie vzdelávanie dospelých) najmä na SŠ s maturitou. Odsek pritom uvádza: „K dostupnosti a atraktívnosti vzdelávania dospelých by prispela ponuka krátkych terciárnych a posilnenie bakalárskych programov orientovaných na dospelých vracajúcich sa do systému.“ Na význam stredných škôl upozorňuje až poznámka 11.	Pripomienka akceptovaná. Graf bol prerobný tak, aby zohľadňoval štruktúru vzdelania v populácii. Text bol následne upravený v odstavci pod predmetným grafom.
8	Strana 5, Graf 12	Opraviť graf	- V grafe chýba legenda pre svetlomodrú farbu (podľa dátovej prílohy ide o priemer EU27).	Pripomienka akceptovaná. Poznámku v grafe sme odstránili, nízka spoľahlivosť dát pre SK je spomínaná v texte dokumentu.

			<ul style="list-style-type: none"> - Nie je jasné, aký údaj graf zobrazuje. Napríklad pre svetlomodrú farbu je súčet podielov účastníkov vzdelávania dospelých vyše 120 %. - Nie je jasné, či sa poznámka ku grafu vzťahuje na SK aj na svetlomodré stĺpce: „Poznámka: údaj pre ZŠ má nízku spoľahlivosť“ 	
9	Strana 7	Doplniť odporúčania na záver	Odporúčania sa uvádzajú len v úvodnom odseku, resp. roztrúsené v texte. Je prehľadnejšie, ak sú spolu uvedené aj na jednom mieste v dokumente ako samostatný zoznam.	Pripomienka akceptovaná. Doplnili sme posledný odsek sumarizujúci odporúčania.
10	Autorské zmeny	V celom dokumente sme zmenili terminológiu „účasť na vzdelávaní dospelých“ na „účasť dospelých na vzdelávaní“.	Slovné spojenie „Účasť dospelých na vzdelávaní“ lepšie komunikuje dostupnosť vzdelávania počas celého života všetkým záujemcom. Pôvodný termín („účasť na vzdelávaní dospelých“) evokuje existenciu paralelného systému vzdelávania pre dospelých, čo je	

11		Upravený text odseku týkajúci sa formálneho vzdelávania.	v rozpore s logikou a odporúčaniami komentára. Spresnenie úlohy formálneho vzdelávania pre trh práce v kontexte celoživotného vzdelávania. Doplnenie definície rekvalifikácie v ppč na základe súčasnej legislatívy.	
12		Doplnenie textu a zdroja v Boxe 3 pre zdôraznenie potreby neformálneho vzdelávania v oblasti základných zručností pre potreby druhošancového vzdelávania.	Aplikačná prax ukazuje, že neúspech v DŠV je často dôsledkom absencie základných zručností, ktorá znemožňuje účastníkom úspešné absolvovanie týchto kurzov.	

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Komentár odporúčam na zverejnenie. Väčšinu mojich pripomienok autori zapracovali. Pri bližšej identifikácii policy opatrení na zvýšenie dostupnosti celoživotného vzdelávania dospelých odporúčam kvantifikovať cieľovú skupinu, ktorej by sa opatrenia dotkli, aby bolo možné dopredu vyhodnotiť efektívnosť opatrení.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.